

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 002/20

KLAGER: Inger Nordlund og Jan Helge Roe
PUBLIKASJON: Telemarksavisa (TA)
PUBLISERINGSDATO: 02.11.2019
STOFFOMRÅDE: Eiendom
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Kildebruk og kontroll av opplysninger, den samtidige imøtegåelsesretten
REGISTRERT: 08.01.2020
BEHANDLET I PFU: 25.03.2020
BEHANDLINGSTID: 77 dager
KLAGEGRUPPE: Privatpersoner/tidligere næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Telemarksavisa (TA) publiserte **lørdag 2. november 2019** en artikkel med følgende tittel: «Frykter giftig jordsmonn», undertittel: «Utbygger: - Vi tar det problemet når det kommer» og ingress:

«BØ: Naboene krever giftundersøkelser i jorda ved det 50 år gamle gartneriet som skal rives i Sandvinhagen. - Vi setter i gang med gravinga og tar det så det kommer, sier utbygger. - Det går ikke, sier kommunen.»

Artikkelen omtalte en pågående konflikt mellom en utbygger og dets naboer grunnet bygging av flere nye boliger. Naboene hadde klaget til kommunen. TA hadde publisert flere artikler om saken, men denne artikkelen handlet om tomtegrunnen, og at naboene var redd det var gift i jorda.

Dette fordi de nye boligene skulle bygges på et område som tidligere hadde vært et gartneri (Roe gartneri). Brødteksten startet:

«- Vi har sett med egne øyne at bøtter det sto gift på ble kastet ut i jorda, sier Gunn Tove Fossland. Hun og flere naboer på Sandvin har allerede levert klage til fylkesmannen på reguleringsprosessen og informasjonsmangelen ved boligprosjektet Sandvikhagen. Naboene reagerer på at det bygges flere hus enn det de først ble gjort oppmerksomme på. Plasseringen av enkelte nye hus, samt et søppelhus og lastebiler gjennom boligfeltet har også bekymret dem. Utbygger og

kommunen sier at klagen kommer for seint og har gitt opp dialogen med naboene.

Nå har naboene imidlertid fått en ny ting å tenke på. De nye boligene skal nemlig legges på tomta til gamle Roe gartneri, som hadde sin glanstid fra midten av 50-tallet og ebbet ut rundt 2010. Naboene har grunn til å tro at giftstoffer som i dag er ulovlige skal ha blitt brukt i produksjonen i løpet av årenes gang. Kommunen skulle megle – nå er forhandlingene brutt.»

Det ble opplyst at det var kommunen som er forurensningsmyndighet for bygging og graving i forurenset eller mistenkt forurenset grunn. Naboene hadde vært i kontakt med Fylkesmannen i Agder, som hadde bekreftet at kommunen ikke hadde registrert eller klarert Roe gartneri i Grunnforurensningsdatabasen. Aslak Gilde fra Bø kommune var intervjuet.

«Det har vært litt att og fram der. I reguleringsplanen står det en bestemmelse om at det skal gjøres grunnundersøkelser, etter det jeg kan erindre. Fylkesmannen har påpekt at vi ikke hadde lagt det inn i databasen. – Hvem har hatt ansvaret for å se på dette? – Det er ikke noen som har hatt ansvaret for det. Jeg har trodd at det har ligget der. Jeg har trodd at vi har registrert det. Det er noen forhold der som vi må ha klarhet. Vi holder tak i den der, forsikrer Gilde. [...] Han sier videre at det er tiltakshaver eller utbygger Telemark Byggentreprenør (TBE) som har ansvar for å gjøre undersøkelser i grunnen, mens kommunen har ansvaret for å registrere i Grunnforurensningsdatabasen. Gilde sier sågar at TBE ikke får igangsettelsestillatelse fra kommunen før de har gjort de nødvendige undersøkelsene.»

Utbygger, TBE, var også kontaktet og fikk svare på hva de nå skulle gjør med dette.

Artikkelen var illustrert med et bilde av naboene. De står på tomta utenfor det gamle gartneriet. Bildeteksten var:

«GIFTIG. Ingrid Jørgedal, Anne Marie Rulnes, Gunn Tove Fossland og Aud Lundeby er sikre på at stoffer som i dag kategoriseres som miljøgifter har blitt brukt i løpet av gartneriets 50 år lange historie. – Det må kartlegges før gravearbeidet starter, sier de.»

Les artikkelen her, eller i mappa:

<https://www.ta.no/nyheter/bo-kommune/byggesak/naboer-frykter-gift-i-jorden-utbygger-vi-tar-det-problemet-nar-det-kommer/s/5-50-835415?access=granted>

KLAGEN:

Klager er tidligere eiere av Roe gartneri. De har eid gartneriet siden 2001 og vært ansvarlig drivere siden tidlig 90-tall. Før den tid var det en onkel som eide og drev gartneriet. De solgte tomta til utbygger (TBE) i 2017, men bort fortsatt på eiendommen. Det var i en periode på 2000-tallet at gartneriet var utleid til annen driver.

Klagen gjaldt opprinnelig tre artikler, men i de andre artiklene var ikke gartneriet eller tidligere eiere av tomta, nevnt. De handlet utelukkende om konflikten mellom naboene og utbygger (TBE) – og kommunen.

Sekretariatet varslet klager om at klageretten kun gjaldt den artikkelen der gartneriets

tidligere drift ble omtalt.

Klager reagerte på påstander om at det ble kastet gift i jorda. Klager har vært eiere av gartneriet de siste 20 årene, og drivere de siste 30 årene, og mener de skulle vært kontaktet for å imøtegå en slik usann påstand. Klager mener at de kunne fortalt om retningslinjer og anvendt praksis i behandling av gift- og sprøytestoffer. «Bø er ei bygd der de fleste kjenner hverandre, og Roe Gartneri har eksistert i mange år og vært drevet av to generasjoner. Beskyldning om alvorlige straffbare forhold uten rot i virkeligheten, er svært belastende.»

TAs fotograf/journalist hadde avtalt et møte med naboene på tomta der klager fortsatt bor. Klager reagerer på at TA gikk forbi klagers inngangspartiet, tok bilder med mer, uten at klager ble spurt om det var greit eller på annen måte informert.

Klager mener TA har brutt 3.2, om ensidig kildebruk og dårlig kontroll av opplysninger og 4.14, den samtidige imøtegåelsesretten.

Etter publisering tok klager kontakt med TAs redaktør, og fortalte om hva de reagerte på. Redaktøren tilbød da å sende samme journalist til dem for en oppfølgerartikkel. Klager avslø fordi de hadde mistet all tillit til TA. Klager mener dette arbeidet skulle vært gjort i forkant.

Det opplyses nå at tomtegrunnen er undersøkt av Norsk Saneringservice, på oppdrag fra utbygger: «Det ble tatt 16 jordprøver rundt om på tomteområdet, det ble ikke gjort noen positive funn.» Klager reagerer på at TA ikke har vist noen interesse for å følge opp saken.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Telemarksavisa (TA) opplyser om bakgrunnen for artikkelen:

TA har omtalt en naboklage sendt til Bø kommune. TA snakket med Gunn Tove Fossland, som uttalte seg på naboenes vegne. Fossland ga uttrykk for at konflikten og prosessen har gått mellom naboene, utbygger Telemark Byggentreprenør (heretter omtalt som TBE) og Bø kommune.

Roe og Nordlund er kun leietakere, og har informert resten av naboene om at de ikke vil være noen part i klagesaken mot kommunen. Det har dermed ikke vært naturlig for TA å kontakte dem. TA har valgt kilder som er part i tvisten (TBE, naboer og kommune). Avisen har vært kritisk i valg av kilder og kontrollert at opplysninger gitt er korrekte.

Det er ikke korrekt at journalisten og naboene møttes på klagers eiendom: «Møtet fant sted hjemme hos en av naboene, før det ble besluttet å ta bilde på stedet som blir omtalt: det nedlagte gartneriet - eiendommen til TBE. Det er ikke riktig at vi gikk forbi husets inngangsparti, men mellom huset og det gamle gartneriet, som nå eies av utbygger. At TA fotograferte tomten - som altså klager solgte i november 2017 - er ikke Roe/Nordlunds anliggende da de ikke lenger er noen part i saken og huset de for tiden leier, ikke var med på

bildet.»

Når det gjelder «gift-påstanden» viser TA til følgende:

Naboene hadde grunn til å tro at giftstoffer som i dag er ulovlige, skal ha blitt brukt i produksjonen i løpet av årenes gang. Forurensningsmyndighet, Bø kommune, ved Aslak Gilde sier også at det kan ha blitt brukt giftstoffer som DDT i sin tid.

«Naboene frykter giftig jordsmonn, men det blir ALDRI påstått at det har vært alvorlige straffbare forhold på gartneriet. Det blir tvert imot bekreftet at det ikke står noe om håndtering av giftstoffer i reguleringsplanen og både TA og naboer får bekreftet at gartneriet ikke er registrert eller klarert i Grunnforurensningsdatabasen. Det er godt kjent at det i planteproduksjonen opp igjennom årene har vært brukt plantevernmidler som i dag er ulovlige.»

TA viser til at dette er sitat, og at avisen ikke har framsatt beskyldninger om alvorlige straffbare forhold. Det kommer klart fram av artikkelen at det dreier seg om forhold tilbake i tid, og at dette kan gjelde midler som var vanlig i gartneribransjen før i tiden, skrives det i tilsvaret.

Klagerne, som altså ikke er part av saken, mener at TA har hatt en ukritisk kildebruk i saken. TA har gitt klager tilbud om å følge opp saken: «Nordlund /Roe kunne kontaktet journalisten når som helst og bidratt med bakgrunnsinformasjonen de mener mangler. Det har de på et tidlig tidspunkt fått tilbud om - og avslått.»

Klager opplyser at gartneriet hadde helårsdrift fra midten av 1950-tallet og fram til 1998. Deretter var det periodevis drift/sesongdrift fra 1999 noen år med salg av sommerplanter, så stengt 2-3 år og deretter leid ut til Bø kommune som drev kombinasjon av gartneri/arbeidsopptrening fram til slutten av 2000-tallet.

Klager skriver: «Vi oppfatter beskyldninger om å ha «tømt bøtter med gift» som beskyldninger om kriminalitet. Artikkelen inneholder ingen årstall om når dette skulle ha skjedd.» jf. 4.14.

Det reageres også på at TA fortsatt ikke nevner «det faktum at det er dokumentert at det ikke er spor av gift i jordsmonnet. [...] Oppslaget om forgiftet jordsmonn har vært særlig belastende og er dokumentert uriktig gjennom Norsk Sanering sine undersøkelser av jordsmonnet».

Første gang klagerne fikk tilbud om tilsvaret var da de kontaktet TAs redaktør den 4. november 2019. Andre gang det var snakk om tilsvaret var da TAs redaktør tok kontakt 24. januar 2020. «Begge gangene var det snakk om tilsvaret gjennom ny avisartikkel, noe som ikke er av interesse. Vi er ikke interessert i å diskutere byggesaken, vi er opptatt av at TA har et selvstendig ansvar for å sjekke fakta før publisering.»

Telemarksavisa (TA) hadde ikke ytterligere kommentarer.